

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvzemši nedelj
in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po
pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pisnemi vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Cerkev in država.

Včeraj smo seznanili svoje bralce z uvodnikom dr. Hohnjeca o cerkvi in politiki. Da bo uvodnik dr. Hohnjeca še bolj razumljiv in da bo SLS se izjavila še jasnejše, je treba, da seznanimo bralce z glavnimi mislimi, ki jih je izrekel papež v svoji zadnji encikliki »Christus rex«.

V tej encikliki, s katero je papež zaključil sveto leto, se pojasnjuje, zakaj se uvaža novi praznik Kristusa-Kralja, ki se bo praznoval vsako leto zadnjo nedeljo v oktobru. Novi praznik naj bo sredstvo proti kugi laicizma, ki ni nič drugega ko moderni liberalizem. Proti njemu kliče papež kraljevsko vlado Kristusa in njegove cerkve. Kristus je najvišje in njegova suvereniteta se razteza na zakonodajo, upravo in sodno oblast. Kristusove zapovedi se po encikliki raztezajo tudi na posvetne stvari, pa čeprav se priznava, da je Kristus sam na to resigniral.

Ta postulat papeža pa ne velja toliko poedincem, ko državam. »Noben državni poglavar naj se v bodoče ne brani javno izpovedati svoje pokrščino do krščanske države.« Ker državni poglavarji ne vladajo iz lastnega prava, temveč kot upolnomočenci nebeskega kralja čez svoje podložnike (!), ki bodo njih avtoriteti, ker izhajajo od Boga, radi priznali.

V zmislu besedila enciklike zahteva cerkev v bodoče kontrolo nad državnimi zakonodajo, to je pravico, da cerkev odloči, če je zakon v soglasju s katoliškimi načeli ali ne. Dalje zahteva cerkev kontrolo nad državno sodno oblastjo in lastno sodno oblast za duhovništvo. Končno zahteva papež v encikliki še pravico kontrole nad javnim šolstvom.

Z drugimi besedami se pravi to, da se smatra Vatikan, da je nad državo in da se oživlja boj, ki je odtrgal cerkvi cele narode, vsemu človeštvu pa prinesel neizmerne gorja.

Dr. Hohnjčev uvodnik dobiva po papeževi encikliki poseben pomen in ni zadosti, če kliče dr. Hohnjč katoliške skupaj, temveč SLS mora tudi odkrito povedati svoje stališče do papeževe enciklike. Njeno glasilu pa je dolžno, da seznanijo svoje bralce z glavnimi mislimi te enciklike, da bodo ti znali, zakaj da se jih kliče k postavitvi katoliške fronte, ki more za jugoslovanski narod biti samo ovira zblizanja.

Kakor smo opetovano izjavili, da smatramo kulturni boj v sedanjih časih za škodljiv in nepotreben luksuz, tako pa moramo izjaviti, da se ne bomo umaknili, če bi bil slovenskemu narodu ta boj vsiljen.

Svojih svobodnih pravic slovenski narod ne more žrtvovati in ne more pristati na to, da bi v posvetnih stvareh odločeval Rim. Preveč bi tvegalo s tem slovenski narod in presilno bi se oddaljil od svojih bratov na jugu.

Ampak poleg tega je tu še kulturno stališče, ki ga slovenski narod ne more zatajiti. Zgodovina ni pozabljena in v njej je nebroj dokazov, da je stališče, ki ga zavzema papeževa enciklika, zgrešeno. Krvavo je zapisan v zgodovini ta dokaz in nepotrebno je, da bi še enkrat doživeli grozoto tega dokaza.

In mislimo, da velja tudi Kristusov rek, da treba državi dati, kar je njene, Boga pa, kar je božjega. Temu namu bo ostal slovenski narod zvest in ne bo dopustil, da bi se ta nauk prelomil.

Svobodoljubljen je naš narod in zato spoštuje pravico drugih in zato spoštuje tudi pravico cerkve. Toda tudi njegove pravice se morajo spoštovati in časi, ko

Proračun vrhovne državne uprave.

ZANIČ ODOBRAVA UPOKOJITEV PROFESORJEV.

Beograd, 22. jan. Na popoldanski seji finančnega odbora se je nadaljevala razprava o proračunu vrhovne državne uprave in o državnih dolgovih. Prvi je govoril Miloš Moskovljevič, ki je kritiziral, da se v tem proračunu nič ne reducira. Z redukcijo bi bilo treba začeti od zgoraj. Znižati je treba prejemke ministrskega predsednika in članov narodne skupščine. Izvede naj se revizija upokojencev. Tisti, ki so sposobni za delo, naj se vrnejo v službo, ne pa da prejema plačo za brezdelje.

Poslanec Svetislav Popović (SDS) zahteva, da da namestnik predsednika vlade pojasni k izjavam Štefana Radića. Za upokojitev vseučiliških profesorjev v Zagrebu dela odgovorno celokupno vlado.

Dr. Zanič kritizira proračun vrhovne državne uprave, nato pa se bavi z zadevo upokojitve zagrebških profesorjev in pravi, da so ti profesorji došli na nepostaven način na svoja mesta, samo s protekcijo Svetozarja Pribičevića. Zato bi morala vsaka vlada, ki bi hotela biti vsaj malo korektna napram Hrvatim, storiti isto, kar je storil Radić. Ko je Pribičević upokojil dr. Bazalo, dr. Polića in mnoge druge, ki so popolnoma zakonito prišli na svoja mesta, se ni protivila niti samostojna demokratska stranka niti beograjski tisk. Radikali se temu ukrepu St. Radića ne smejo upirati, sicer izgleda, da se istovetijo s Pribičevićem.

Pred povratkom Pašića.

Beograd, 22. jan. Pričakuje se, da pride ministrski predsednik Pašić že 25. t. m. v Beograd. Iz najbližje njegove okolice se doznava, da sta prispeli iz Monte Carla dve depeši. V prvi je rečeno, da se Pašić vrne 25., v drugi pa 28. t. m. Po teh depešah in po vesteh iz najbližje Pašićeve okolice, bo Pašić v Beogradu vse-kakor še pred sestankom narodne skupščine. Njegov prihod je potreben zato, da bi se v radikalnem klubu ne ponovili primeri, kakor so se dogodili pred odgoditvijo narodne skupščine. Pašićeva glavna naloga bo po njegovem povratku, da skuša urediti odnose med radikali.

Na kak način bo to storil, je pa veliko vprašanje, ki zanima tako njegove prijatelje kakor tudi ostale člane radikalnega kluba. Za sedaj se zdi, da bo Pašić najprej izvršil nekatere izpremembe v vodstvu radikalnega kluba. To bi pa imelo za posledico, da se izvrše izpremembe tudi v vladi. Ako se Pašić odloči za rekonstrukcijo vlade, potem se bo ta rekonstrukcija, kakor se doznava iz najzanesljivejše strani, izvršila v najokrožjem obsegu. Gre samo za izmenjavo enega ali dveh članov v radikalnem delu vlade. Na izključeno, da ob priliki te rekonstrukcije pride v kabinet sedanji predsednik radikalnega kluba Ljuba Živković, ki bi naj prevzel resor ministrstva notranjih del. Kar se tiče osebe, ki bi naj prišla na čelo radikalnega kluba, je o tem več verzij. Nekateri pravijo, da bo to mesto zavzel Marko Gjuričić, drugi pa

je bil naš narod podložnik, so minuli:

Po milosti božji in volji naroda vlada naš kralj in te pravice si naš narod ne da vzeti. Volja naroda je odločilna za vse posvetne stvari in bo tudi ostala. To mora cerkev spoštovati, ali pa bo tudi država uveljavila svojo avtoriteto tudi na drugih poljih.

Namestnik predsednika vlade Marko Gjuričić odgovarja na posamezne pripombe govornikov in omenja med drugim, da se bo v kratkem začelo z revizijo uradniškega zakona.

Po ministrovem govoru je bil proračun vrhovne državne uprave v načelu in podrobnostih sprejet z 19 proti 6 glasovom.

PRORAČUN MINISTRSTVA ZA IZENAČENJE ZAKONOV.

Finančni odbor je nato vzel v razpravo proračun ministrstva za izenačenje zakonov. Razpravi je prisostvoval tudi minister Srškić, ki je utemeljeval potrebo tega ministrstva. Omenil je, da se v ministrstvu za izenačenje zakonov pripravlja načrt zakona o centralni državni upravi. S tem zakonom se pa to ministrstvo ukine.

Govorili so še Sečurov, Polić, Popović in Zanič, na kar je bil proračun sprejet s 16 proti 6 glasovom.

Kredit za proračunske rezerve je bil brez razprave sprejet z 19 proti 6 glasovom.

Naslednja seja je sklicana za danes ob 10. dopoldne. Razpravljal se bo na današnji seji proračun ministrstva za promet. Vladna večina je imela že včeraj konferenco, na kateri se je pretresal ta proračun. Sklenjeno so bile mnoge redukcije, ki se danes predlože plenumu finančnega odbora.

Madarska vlada težko kompromitirana.

Budimpešta, 22. jan. Socialnodemokratski poslanci so včeraj izjavili, da imajo v rokah take podatke, da se bo vlada morala zrušiti v 24. urah. Danes in jutri bo parlamentarna komisija zaslišala ministrskega predsednika grofa Bethlena in vse ostale ministre. Listi pišejo, da je mnogo uglednih političnih osebnosti kompromitiranih po pisnih. Francoski kriminalni komisar je izjavil, da še niso pod ključem vse one osebe, ki bi morale biti aretirane.

TUDI BETHLEN ZAPLETEN V FALZIFIKATORSKO AFERO.

Dunaj, 22. januarja. Večerni listi prinašajo vesti, da je bil madjarski ministrski predsednik grof Bethlen posvečen v falzifikatorsko afero in da je v nekem pismu proti koncu prošlega leta zaprosil barona Perenyja, naj se falzifikatorska akcija za nekaj časa odgodi. Ta vest, ki ni bila dementirana, je vzbudila največjo senzacijo. Nekateri madjarski politiki so javili iz Budimpešte telefonično, da ne verujejo tej vesti, da pa so mnenja, da je grof Bethlen v aferi kompromitiran. Glavni cilj preiskovalne komisije bo moral biti, da se ugotovi, kakšno vlogo je igral grof Bethlen v falzifikatorski aferi.

FRANCOZI ZAHTEVAJO NADALJEVANJE PREISKAVE.

Budimpešta, 22. januarja. Francoska policijska delegacija je včeraj izdala komunikate, v katerem pravi, da policijska preiskava še ni zaključena in da se bo moralo še mnogo storiti, da se falzifikatorska afera povsem pojasni.

ZE PREKO 100 KOMUNISTOV ARETIRANIH.

Beograd, 22. jan. Včeraj je policija nadaljevala s hišnimi preiskavami v komunistični aferi in je zopet zaprla nekaj oseb. Sedaj je v zaporu že nad 100 oseb, ki so zaprte zaradi sumnje, da so delale na reorganizaciji komunistične stranke, kar pa po zakonu o zaščiti države ni dopustno. Popoldanska Pribičevićeva »Reč« prinaša vest, da je v to afero zapleteno nekaj uglednih oseb iz najbližje okolice Štefana Radića. Toda v ministrstvu notranjih del izjavljajo glede te novice lista »Reč«, da to ni res in da nima niti St. Radić niti kdo njegovih pristašev nobene zveze z onimi, ki so zaprti.

Načelnik oddelka mestne uprave je namignil, da naj se ta komunistična akcija pretvorila v komplot proti vodilnim politikom, toda v Beogradu se to ni moglo tako lahko organizirati, ker so tam druge močne politične organizacije. Bilo je treba prepričati letno skupščino delavskega sindikata, na katero naj bi prišli tudi zastopniki Moskve. Moskvo bi zastopal generalni sekretar sindikata Anglež Briches.

ZELEZNIŠKA NESREČA.

Zagreb, 22. jan. Brzovlak iz Ljubljane je 1 kilometer pred postajo Savski Brestovec (Rajhenburg) skočil s tira. Strojevodja je potreboval precej časa, da je mogel ustaviti lokomotivo, ki je vlekla za seboj iztirjene vozove. Ti vozovi so pokvarili progo na daljavo nekoliko sto metrov. Iz Zagreba je bil poslan pomočni vlak s tehničnim osobljem, ki je popravilo progo. Ponesrečeni ni nihče. Vlaki so imeli precejšnje zamude.

Dr. Ljudevit Perić.

Včeraj ob 10. je preminul v Ljubljani v svojem stanovanju bivši ljubljanski župan, odvetnik dr. Ljudevit Perić.

Pokojnik je igral po prevratu v Ljubljani ugledno politično vlogo. Bil je socialni demokrat, priporočil pa si je v svoji stranki nekdo izjemno stališče. Kot kandidat socialdemokratske stranke je bil izvoljen v občinski svet. Dvakrat je bil ljubljanski župan, enkrat pa gerent. Kot župan in gerent se je odlikoval po strogi objektivnosti. Radi njegovega odkritega in blagega značaja, njegove objektivnosti in manifestiranja smisla za moderna stremjenja so ga čislali in spoštovali tudi njegovi politični nasprotniki.

Od njegovega delovanja v socialnem oziru je treba s priznanjem omeniti njegovo prizadevanje za omlajenje stanovanjske bede, v prvi vrsti zgradbo mestnih stanovanjskih hiš na Prulah in Za Bežigradom.

Dasi odločen socialist je bil pokojni dr. Perić vedno tudi odločen narodnjak, kar je zla-

sti sijajno dokazal med svetovno vojno. Internacionalizem socializma ni zmotil pokojnega dr. Perića do negacije narodnosti, kakor žal je premnoške druge socialiste.

Kodil se je 1. 1884 v Borovnici. Gimnazijo je obiskoval v Ljubljani, pravniške študije pa je absolviriral v Lragi. Ko je izbruhnila vojna, je bil vpoklican k vojakom. Na ruski fronti je padel v vjetništvo. V Rusiji je vstopil v dobrovoljsko legijo ter pohitel z njo na srbsko bojišče. Prišel je ravno v najbolj kritičnem trenutku, ob času umika srbske armade preko Albanije na otok Krk. Tako je preživel vse grozote katastrofalnega umika. V Italiji je bil sprva kot vnet agitator za jugoslovensko stvar konfiniran. Pozneje je prišel z oddelkom dobrovoljcev na solunsko fronto, odkoder se je vrnil s srbsko armado domov.

Pokojnik je bolehal že par let, ležal je samo zadnjih 5 tednov. — Zapušta soprogo in eno hčerko.

Bodi ohranjen odličnemu javnemu delavcu časten spomin!

Stroški za armado.

V sredo je razpravljala finančni odbor o proračunu ministrstva vojne in mornarice. Finančni odbor je odobril za armado ogromno vsoto poltretje milijarde dinarjev.

To je številka, ki da misliti. Ne samo zato, ker je razmerje med izdatki za civilne in vojaške potrebe silno napeto, ampak tudi zato, ker postavljajo izdatki za armado našo zunanjo politiko v jako čudno luč.

V bivši Avstriji je izrekel znani finančni minister Dunajski pred mnogo leti kritično: Delajte dobro politiko in dal vam bom dobre finance. Neurejene finance so znak slabe politike.

V razpravi o proračunu za zunanje ministrstvo minister Ninčič našega zunanjega položaja ni obrazložil posebno natančno. Zakaj se ni držal starega parlamentarnega običaja in narodnim zastopnikom podal izčrpnega poročila o razmerju med našo državo in zlasti njenimi sosedi, nam ni znano. Kar pa je zamudil Ninčič, nam odkriva proračun vojne ministrstva.

Nikakor nečemo dvomiti o tem, da so v proračun postavljene izdatki za armado potrebni. Tako visoko še vedno cenimo uvidenost armadnega vodstva in poštenje narodnih zastopnikov, da državnega denarja

ne bodo razsipavali za nepotrebne stvari iz gola veselja nad kakim igranjem z vojaškimi paradami. Vprašati pa se moramo, zakaj so tako ogromni stroški za oboroževanje potrebni.

Zapadna Evropa se danes reorganizira pod geslom sporazuma. Ali smo tudi mi že krenili na to pot? Nekateri znaki sicer kažejo, da namerava tudi naše zunanje politično vodstvo kreniti na pot sporazumevanja s sosedi, toda volja za sporazum je videti še jako neodločna.

Sporazumeli se nismo niti še z ostalimi državami na Balkanu, kaj šele z Italijo ali celo z Rusijo! Deklar pa do teh sporazumov ne pride, zlasti do priznanja sovjetske Rusije, nas bodo tlačili in morila vojaška bremenla mogoče še bolj kot sedaj.

Res je, da čaka v tem oziru naša diplomacija silno težavna naloga. Za Balkan se bori danes zapadna in vzhodna Evropa, kakor sta se še nedavno borili Anglija in Rusija za Nemčijo. Toda če je mogla najti Nemčija v Locarnu neko srednjo pot, jo bo morala najti tudi naša diplomacija. Doker pa bo naša diplomacija tavalala neodločno med zapadom in vzhodom, bo morala vojaška uprava neizprosno zahtevati vedno nova bremenla.

Politične vesti.

— Kakor čujemo, je g. dr. Milan Korun stopil iz političnega življenja.

— St. Radić proti notranjemu ministru Maksimoviću. V »Domu« priobčuje St. Radić številna poročila o nasiljih, ki so jih vršili orožniki nad hrvatskimi kmeti in tudi nad srbskimi učitelji. Vsa poročila so tako bogata na materialu, da more oblast z lahkoto ugotoviti vse orožnike, ki so pretepevali in mučili ljudi. Na ta poročila, ki so v sramoto naši upravi, pravi St. Radić sledeče: »O orožniških nasiljih je bilo v najnovejši dobi že večkrat govora na sejah ministrskega sveta. Ko sem nekoč neutajljivo dokazal to sramotno dejstvo, da je dejansko naš kmet še danes pred orožnikom brezpraven suženj, je planil pokonci predsednik vlade g. Pašić in vzkliknil: »Torej je resnica, da se seljake še vedno pretepeva. Tega ni bilo v Srbiji in se ne sme več ponoviti.« Vojni minister general Dušan Trifunović je ravno tako planil pokonci ter izdal nato več odredb, v katerih najstrožje prepoveduje, da se krši svetost rodbinskega praga in da se preganja seljake ali katerekoli druge državljane. To je nedostojno za vsakega državnega namestnika, zlasti pa za vsakega oficirja ter je brez časti oficir, ki dvigne roko na državljana, zlasti pa na seljaka, ki ga moramo vsi spoštovati. — Minister za notranje zadeve Boža Maksimović je pri vsaki taki priliki močlal in samo enkrat je zelo odločno naglasil, da spada žandarmerija pod njegovo oblast in da se nima razven njega nihče v te zadeve mešati. Zato sem tudi o vseh teh orožniških bestialnostih posebno obvestil notranjega ministra ter delam pred vso javnostjo odgovornega, če bi ta zvestava še trajala, edino njega. — Vso to stvar bom še enkrat spravil pred ministrski svet in Hrvatski seljaški klub bo o tem razpravljala na svoji prvi seji. Če ne bo do tedaj dano narodo za vse te stvari zadoščen, bo naredil Hrvatski seljaški klub iz tega prvovrstno politično vprašanje.

— St. Radić o upokojitvi zagrebških vseučiliških profesorjev. Z ozirom na demagoško zavijanje samostojno-demokratskega tiska je potrebno, da izve slovenska javnost tudi to, kar pravi St. Radić. Drugače je objektivna sodba pač nemogoča. St. Radić pravi, da je v dveurni avdiijenci razložil kralju, zakaj da zahteva upokojitev devetih profesorjev. Kakor za Beograd, tako mora veljati tudi za Zagreb, da sme biti imenovan univerzitetni profesor samo preko profsorskega zbora. Vseh teh devet profesorjev (od katerih sta samo dva kvalificirana, nekateri nimajo niti doktorata, op. ured.) je bilo imenovan brez vednosti profsorskega zbora od ministra Pribečevića. Da se obvaruje ugled zagrebške univerze, je bilo zato potrebno vseh devet profesorjev upokojiti. Na seji ukaznega komiteta ministrov je bilo to tudi soglasno sklenjeno, dočim je na seji ministrskega sveta bila soglasnost glede upokojitve sedmih profesorjev, proti upokojitvi dveh (kvalificiranih, op. ured.) pa je glasoval en minister. Upokojitev zagrebških profesorjev je torej delo vlade, ne pa samo prosvetnega ministra. — Iz tega se vidi, da je upokojitev zagrebških profesorjev dejansko samo reparacija krivice, ki jo je storil zagrebški uni-

verzi Pribečević. Kritiranje našega samostojno demokratskega tiska je torej čisto zgrešilo naslov. — Menda je tudi v tem triumf SDS.

— »Dom« o delu finančnega odbora. Radićev »Dom« piše: Finančni odbor Narodne skupščine dela običajno z malim odmorom od 8. ure zjutraj do pozne noči. Dosedaj se je razpravljalo med drugim tudi o proračunu poštnega ministrstva in se črtalo nekaj stvari, ki so absolutno nepotrebne, dočim je pri razpravi notranjega ministrstva ostala nedotaknjena ogromna vsota 407 milijonov, ki se rabi za orožništvo. To je ena največjih slabosti ki jo je dosedaj pokazala večina finančnega odbora in to bo treba na vsak način popraviti, ker se absolutno ne more trpeti, da se mestoma štedi do skrajnosti v škodo življenjskih potreb naroda, da pa se ne dotakne orožniške armade, ki se je mestoma postavila že nad narod, ustavo in državo. O tem so seljaški člani finančnega odbora vsestransko razpravljali s predsednikom HSS na seji z dne 16. januarja ter so bili storjeni razni važni sklepi, ki se bodo izvedli baš zato, da se narodni sporazum utrdi, narod in država pa v resnici zaščitita in unapredita.

— Kaj hočejo? V »Narodu« pravijo zastopniki Neodvisne delavske liste, da se hočejo klerikali, socialisti, komunisti, radićevci itd. polastiti le delavskega denarja, ki leži nekje v sedanjih Delavski zbornici, ki pa toplih mest, ki jih bo oddajala bodoča Delavska zbornica. To odkritje je jako hvaležno, čeprav ne aovo, ker vemo vsi, da ima vsak človek rad nekaj denarja, kolikor več, toliko bolje. Ne pove pa »Narod«, kaj hočejo njegovi ljudje v Delavski zbornici, kar bi bilo tudi dobro vedeti. Oni pripovedujejo sicer, da hočejo uresničiti v Delavski zbornici svoje socialne ideje. Na te vrste ideje pa dandanes žalibog nihče več nič ne da, ker so že uresničene v svineu in v znanjih ceklinih.

— Madjarska falzifikatorska afera. Skof Zadavet ne bo aretiran, ker je Windischgrätzov tajnik Garba preklical vse svoje izpovedbe o njem. Kako je prišlo do preklica, je seveda druga stvar. Garba je bil nakrat prepeljan v drugo ječo, ki je bolj skrita in kamor ne prodoro pogledi javnosti. Tu so ga mučili tako dolgo, da je vse preklical. Njegovi rodbini pa je bilo poslano pismo, da bo vsa umorjena (in na Madjarskem se na take stvari razumejo), če ne bo Garba tudi ostale izpovedbe preklical. — Blagor tistim, ki trpe zaradi pravice, pravi sv. pismo. Toda na Madjarskem, kjer je krščansko-socialna stranka v vladi, ta izrek svetega pisma ne velja in da se reši škofa, mora prestajati ubogi jetnik muke. — Policija je izvršila številne hišne preiskave tudi na Dunaju, ker je v madjarsko falzifikatorsko afero zapletenih tudi več bivših avstrijskih oficirjev. Zlasti se govori o bivšem generalnem oberstu Danku, da je vmešan v afero. Vse za cesarja, tudi falzifikate!

— Nemška propaganda za bojko italijanskega blaga. Med oficijozno »Agenzia di Roma« in »Wolfvovim birojem« je nastala kontroverza glede nemške propagande za bojko italijanskega blaga v prvi vrsti voščenihi vžgalic in avtomobilov. »Wolfvov biro« skuša eksistenco take propagande utajiti, »Agen-

zia di Roma« pa replicira: 1. Formalno je res, da ni bila uvedena v Nemčiji po podpisu italijansko-nemške trgovinske pogodbe (dne 31. oktobra 1925) na voščene vžgalice nobena nova carina, toda dokazano je, da je Nemčija kratko pred podpisom pogodbe (dne 1. oktobra 1925), v trenutku, ko je bilo smatrati tarifarične določbe že za definitivne, carino zvišala na dvakratni znesek. Vsled tega je vsak uvoz vžgalic iz Italije v Nemčijo nemogoč, ker se ne reatira. 2. Kar se tiče avtomobilov, ugotavlja »Agenzia di Roma«, da ni govorila o bojko, temveč o razsežni propagandi, ki se vrši v Nemčiji zoper uvoz in nakup tujelega blaga in ki je obrnjena v prvi vrsti proti avtomobilom. Sicer pa, piše »Agenzia di Roma«, eksistira v Nemčiji organizacija, kot »Vaterländischer Verband« in druge, ki proglašajo direktno in očitno bojko zoper vsakršno italijansko blago in ne samo zoper avtomobile.

PRIPRAVE ZA RAZSTAVO V FILADELFIJI.

Pripravljalna dela za našo udeležbo na razstavi v Filadelfiji pri Ministrstvu trgovine in industrije uspešno napredujejo. Ministrstvo namerava predvsem, da opozori poslovni svet v Ameriki na prirodna bogastva naše države in da, pri naših izseljenih vzbudi željo po čim tesnejši zvezi z domovino. Zato se ne bodo razstavili samo predmeti, ki prihajajo v poštev za naš izvoz v Ameriko, ampak stremi ministrstvo za tem, da bo nudilo zaokroženo sliko celega kulturnega in gospodarskega življenja našega naroda. Zbornica za trgovino, obrt in industrijo opozarja svoje interese ponovno, da nosi stroške za transport in stroške, ki so zvezani z razstavo blaga v Filadelfiji država sama, od momenta, ko se odda blago skupnemu zbirališču v Zagrebu. Razstavljenemu blagu je zagotovljena prostost carine. Razstavljalci, ki ne želijo razstaviti svojega blaga v skupnem nacionalnem paviljonu, odnosno v onem delu prostora v posameznih razstavnih palačah, ki so rezervirane za našo državo, bodo mogli razstaviti svoje proizvode tudi v drugih prostorih razstave proti plačilu 5 dolarjev za kvadratni čevljev. Za primer, da bi hoteli razstavljalci prodati svoje blago neposredno na licu mesta poleg uprave razstave same, bo uprava za kritje razstavnih stroškov zahtevala 1% od svote zaključka.

Zbornica prosi ponovno, vse interese: 1. da ji čimprej javijo, katera podjetja imajo interes, da pošljejo na razstavo svoje vzorce; 2. katera večja industrijska podjetja nameravajo na svoje stroške dati ministrstvu trgovine in industrije na razpolago dobro izdelane slike in fotografije svojih podjetij; 3. katera izvozna podjetja imajo interes, da se navedejo njih podjetja s statističnimi podatki v letakih, ki se bodo razdaljali na razstavi.

Prosveta.

Premiera v ljubljanski operi. Wolf-Ferrari: »Zvedave zenske«. V soboto, dne 23. I. III., se vprizori prvič na slovenskem odru slavnega italijanskega skladatelja Wolf-Ferrarija komična opera v šestih slikah »Zvedave zenske«. Njena vsebina je: V Benetkah je klub, sestojec iz moških članov, katerega prvo pravilo je, da ne pusti ženskam v svojo sredo. Svoje lokale ima v lepi palači. Njegovi člani so nekateri oženjeni, drugi zaroceni, tretji samci. Zene oženjen in zarocenin vedo za ta klub in so strašno radovedne, kaj se v njem godi. Ali se sestajajo tam na skrivaj njihovi možje s tujimi ženskami, ali so alkimisti, ali so celo v zvezi z vragom in kopljejo zaklade? Sklenejo, da morajo priti v klub. V ta namen se poiate na zvite in šegave načine ključev od vrat, ki vodijo v klub. To se jim posreči v obilni meri. Kmalu so tako srečne, da se prerivajo v klub za steno, katera bo mogla skozi luknjo v ključavnici opazovati pri večerji zbrane moške. Pri tem so presilne. Vrata se odpro in ženske padejo med moške v dvorano. Razvije se živahna končna slika, s katero se komična opera veselo konča. Opero dirigira g. Neflat, režira pa g. Fran Bučar. Glavne vloge pojejo: Beatrice — gđc. Potučkova, Rozavro — ga Lovšetova, Eleonora — ga Ribičeva, Colombino — ga Poličeva, Ottavia — g. Rumpelj, Lelia — g. Janko, Florinda — g. Banovec, Arlekina — g. Zupan, Pantalona — g. Šubelj, Pantaloni, Arlekin in Colombina so vzeti iz benečanske »Commedie dell'arte«.

Nedelja v Narodnem gledališču. V nedeljo, dne 24. I. III., so v Narodnem gledališču tri predstave. Popoldne ob 15. se poje v operi Foersterjeva opera »Eva«, koje snov je zajeta iz slovaškega življenja. Glavne vloge pojejo ga Thierry ter gđ. Banovec in Holodkov. Predstava je ljudska pri znižanih cenah. V drami se igra ob 15. »Zapeljivka«, ob 20. pa »Druga mladost« pri znani zasedbi po znižanih cenah.

II. muzikalno predavanje, ki nosi naslov »Glasba Francozov«, se vrši v nedeljo, dne 24. januarja ob 11. uri dopoldne v dvorani Filharmonične družbe. Točke sporeda tvorijo izključno skladbe francoske glasbene literature. Pri tem muzikalnem predavanju sodelujejo: Koncertna pevka ga. Cirila Škerlj-Medvedova, pianist dr. Danilo Švara in člani opernega orkestra: Bravničar: gosli, Šušteršič: gosli, Jeraj: violja, Müller: čelo, Mally: kontrabas, Edelmann: trobenta. Uvodno besedo o francoski glasbi govori g. Matija Bravničar. Spored predavanja samega je izredno pester in zanimiv, posamične točke navedemo še v našem listu. Koncertni spored stane 2.50 Din, predavanje samo je namenjeno izključno le mladini srednjih šol ljubljanskih. — Predprodaja sporedov v Matični knjigarni.

LJUDSKA VISOKA ŠOLA V LJUBLJANI.

Društvo slušateljev filozofske fakultete je prevzelo ljudsko visoko šolo in upa uspešno nadaljevati delo njenih prejšnjih voditeljev, ki so ji zagurali ugled in popularnost pri

vseh slojih. V njenem okrilju se bo vršila vrsta kulturnih predavanj priznanih naših kulturnih delavcev. Naprosilo je več slovenskih kritikov in pisateljev za predavanja. Dosedaj so obljubili že sledeči: Oton Zupančič, Fran Albrecht, Ciril Debevec, Fran Kobler, Jus Kozak, Vladimir Levstik, Anton Podbevšek, dr. Ivan Pregelj in Josip Vidmar.

Prvi bo otvoril dr. Ivan Pregelj s predavanjem »O moderni literaturi«, ki se bo vršilo v nedeljo 24. I. III. ob 10. uri dopoldne v univerzitetni zbornici. Ze imena predstavitev jamčijo, da bodo predavanja izredno zanimiva, ker bodo pokazala njih naziranja o življenju in literaturi. Zato vabi društvo vse sloje, da se udeležijo teh predavanj in jih posejijo s kar največjo pazljivostjo, ker se ob tej priliki lahko seznanijo z naziranjih posameznih predstavitev slovenske literature. Predavanja se bodo vršila vsako nedeljo do konca marca in se vsako predavanje naznani posebej v časopisih. Vstop prost in le prostovoljni prispevki se hvaležno sprejemajo v prid društveni knjižnici.

Odbor DSFF.

Gospodarstvo.

LJUBLJANSKA BORZA, v četrtek, 21. januarja 1926.

Vrednote: Investicijsko posojilo iz leta 1921 den. 77, bl. 78; Tobačne srečke iz leta 1888 den. 307; Zastavni listi Kranjske deželne banke den. 20, bl. 22; Kom. zadolžnice Kranjske dež. banke den. 20, bl. 22; Celjska posojilnica d. d., Celje den. 200, bl. 205; Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana den. 210; Merkantilna banka, Kočevje den. 100, blage 104; Prva hrvatska štedionica, Zagreb den. 965; Slavenska banka d. d., Zagreb den. 50; Kreditni zavod za trg. in ind., Ljubljana den. 175, bl. 185; Strojne tovarne in livarne d. d., Ljubljana bl. 125; Trbovelj. premogokopna družba, Ljubljana den. 335; Združene papirnice Veveče, Goricanec in Medvode d. d., Ljubljana den. 110; »Stavna družba« d. d., Ljubljana den. 100, bl. 110; »Sešira«, tovarna klubov d. d., Škofja Loka den. 115, bl. 115, zaklj. 115.

Blago: Bukovi hlodi Ia, na tanjšem koncu 30 cm prem., od 4 m dolž. naprej, brez grč, brez srca, fco Postojna tranz. 10 vag., den. 375, bl. 375, zaklj. 375; hrastovi hlodi, I., II., od 30 cm prem. naprej, 2.70 m dolž., fco vag. Ljubljana den. 450; hrastovi hlodi, I., II., od 22—32 cm prem., dolžina po želji kupeca, fco vag. nakladalna postaja bl. 350; pšenica 76 kg, 2%, fco bačka postaja bl. 310; koruza stara, fco vag. bačka postaja bl. 165; koruza, umetno sušena, fco vag. nakladalna postaja bl. 152; koruza, času primerno suha, gar. zdrava, do Postojne, fco Postojna tranz., dobava II., III. 4 vag., den. 165, bl. 165, zaklj. 165; koruza nova, času primerno suha, fco vag. nakladalna postaja 3 vag., den. 120, bl. 120, zaklj. 120; oves srbijanski, par. Ljubljana 1 vag., den. 215, bl. 215, zaklj. 215; oves slavonski, rešetan, fco Postojna tranz. den. 220, bl. 225; ječmen 66/67, par. Ljubljana bl. 235; ječmen, zaduhel, krmilni, fco Ljubljana bl. 200; ajda domača, fco vag. slov. postaja bl. 260; ajda poljska, jugocarinjena, fco jugomeja bl. 262.50; rž 73 kg, glasom vzorca, fco vag. bačka postaja bl. 212; rž domača, fco vag. slovenska postaja bl. 225; prosa domača, fco vag. slov. postaja bl. 215; prosa glasom vzorca, fco Ljubljana den. 200, bl. 225; otrobi, srednjedeblji, fco Ljubljana bl. 145; Ječice, zlatorumene, fco vag. dol. p. den. 250; La Portlandcement »Salona-Tour«, fco vag. Solin: v jutavreah po 50 kg bl. 45; v papirnatih vrečah po 50 kg bl. 45; v sodih po 150, 180, 200 kg bl. 52.50.

BORZE.

—Zagreb, 21. jan. Devize: Newyork ček 56.143—56—743, London izpl. 273.78—275.78, Pariz 210—210, Praga 166.53—168.53, Curih 1086.15—1096.16, Milan izpl. 227.05—229.45, Berlin 1340.9—1350.9, Dunaj 790.6—800.6, Budimpešta 0.0893—0.07995.

—Curih, 21. jan. Beograd 9.17, Newyork 517.625, London 25.1275, Praga 15.33, Pariz 19.43, Milan 20.975, Bukarešta 2.31, Dunaj 72.90, Sofija 3.40, Berlin 123.25, Budimpešta 0.007255.

Naši delavci v tujini.

JUGOSLOV. DELAVSKO DRUŠTVO V BOTTROPU (VESTFALSKO).

Jugoslovansko delavsko društvo v Bottropu je priredilo na novega leta dan božičnico z obdarovanjem otrok.

Vsled tujakšnje krize je bilo to težko, zato se moramo izrečno zahvaliti g. preds. Gokoviću, da se je toliko zavzel in potrudil. Po obdarovanju otrok je priredil društveni tajnik lutkovo igro v dveh dejanjih, katera je članom izvršno ugajala. Po izvršitvi lutkove igre so otroci deklamirali dve deklamaciji ter so zapeli več izvršnih narodnih pesmi. Vsled pesmi in deklamacij je marsikateremu zarosilo oko v spominu na mlada leta. Slovenski duh nas je navdal, da smo se spominjali vseh naših bratov in sester v domovini.

Imenitno je bilo, čeprav smo reveži v tujini ter smo se enkrat na tuji zemlji zabavali v materinem jeziku. Opazovalo je nekaj Nemcev, ki so rekli, da niso verjeli, da so Slovenci tako edini ter tako močno organizirani. Zatorej vas prosimo, rojaki v domovini, da bi se potrudili pri naših oblastih, da se zavzamejo nas rojakov v tujini, treba je močno delati, da napredujemo po družstvih. Upamo, da se zavzamejo nam v pomoč.

Dnevne vesti o Poruhrju.

Nemški časopisi in zgodovina pišejo: Ze od leta 1714 ni bilo tako velike vode, kakor je bila 9. januarja 1926. Voda je naraščala najmočnejše v Renu in v Emsercher Kanalu. Morali smo po večih krajih ob delavnikih praznovati. Sedaj je voda padla ter sneži že par dni tako močno, da že ne pomnijo v Poruhrju takega snega 95 let.

(185)

V oklopnjaku okoli sveta.

Spisal Robert Kraft.

»Jaz, da ti očitam, Georg? Zakaj pa? A tako, razumem! O, Georg, kaj vendar misliš o meni? Ne, v tem trenutku nisem mislila nase, temveč na vse človeštvo, ki mu vse zlato gotovo ni prineslo blagoslova. Ne, Georg, ne...«

In nenadoma se zablesti njen obraz sreče, vrže se mu na prsa in smehlja se nadaljuje:

»Sedaj se je pa zgodilo, kar sem si želela! Sedaj smo tu, kakor na samotnem otoku, jaz s teboj in ti z menoj, nikogar ni tu in nobeden ne bo prišel sem, da bi motil našino srečo. Treba je le, da si napravimo tu paradiž.«

Georg jo ljubkova pritiskaje k sebi.

»Razumem te, Leonor, dobro je, da gledaš naš parčaj s tega stališča. Če pa meniš, da bo to tvoja največja sreča, če živimo mi trije tu kakor Robinzoni — ne vem, kaj bo, če dobimo obiskovalce, ali si že pozabila nanje?«

»Meniš, da bodo napravili avtomobile, slične mojemu, in da bodo preiskali tudi to dolino?«

»Da, baš to menim.«

»Poslušaj, Georg, zadnji čas sem o tej stvari večkrat premišljevala in sem že čakala na priliko, da govorim s teboj. Da, uporabili bodo morrisit tudi kot gonilno silo za avtomobile. Ampak sestaviti še en Maksimus, to pa ni tako enostavno. Zanimal se nisi za njegov notranji mehanizem, Georg, razen kovinaste

previeke, je se toliko iznajdb, ki jih je vse izumel moj oče — drugega Maksimusa se ne bo tako kmalu, in jaz dvomim, da bomo kdaj vzpeli skozi to atmosfero kak drugičen voz. Predvsem je treba, da se da popolnoma zapreti, na vsem vozu ne sme biti niti ene spranje in na kako ženijalen način je napravil to moj oče — ne, menim, da je popolnoma izključeno, da nas obišče tu kak drug avtomobil, ki bi imel ta svojstva kot Maksimus.«

»Isto sem si mislil tudi že jaz,« pritrdi Adam njenim izvajanjem.

»No, pa dobro,« odvrne Georg. »O zrakoplovu ne bomo govorili. Zakaj niso tega uporabili že davno, da preiščejo to samotno pokrajino. Torej igraymo se Robinzone, zraven pa še vedno lahko premišljujemo, kako bi zopet ostavili goro.«

»Slišite, nikar me ne prehitite — tako sredstvo že imam,« reče Adam z vnemo.

»Da zapustimo goro?«

»Pa da.«

»Da nam ne bo škodoval zrak, napolnjen z borovo kislino?«

»Da, ampak jaz ne mislim iti skozi, temveč nad strupeno atmosfero.«

»Po zraku?«

»Z zrakoplovom?«

»Pod bno. Ali ste že čuli kaj o vzvodovih kvadratih?«

»O čem?« vpraša Leonor. »To mi je povsem nova beseda.«

»Adam Riese je iznašel poštrevanko, Adam Green pa vzvodove kvadrate. Več pa ne povem. Se boste že

še tudi to naučili. Če bi le že imel svojo levo roko. Za desno nogo mi ni nič, to naj mi kar ukradejo.«

Adamove besede ne vzbude posebne pozornosti, vsaj njegovi vzvodovi kvadrati ne, s katerimi misli letati po zraku. Sicer pa ne vedo nikdar, če se možiček morda le ne šali.

Ob njegovi zadnji opazki pa se spomnijo, da so še vedno pod zemljo, njih delovanje pa se bo od sedaj dalje razvijalo tam zgoraj. Spomnijo se človeških poslasti, ki bodo njih najbližji sosede. Adam je zelo zadovoljen, ko se Georg ponudi, da gre iskat njegovo roko in nogo k obema ženskama.

Leonor in Adam pa bosta v tem času izkopala ubogemu Tomu v pesku grob. Ko se Georg vrne, se bodo menili dalje, kaj je treba urediti najprej.

Ločijo se takoj. Leonor preveč skrbi za ljubljene moža, ki izgine v temnem predoru, saj ga bo kmalu, zelo kmalu zopet gledala.

V treh minutah preleze Georg predor.

Toda zakaj mu ne sveti nasproti dnevna svetloba? Zdaj je pač že pri odprtini jame, a mesto tega tiplje povsod skalo.

Ročne svetilke ni vzel s seboj in tudi ne rabi luči, zadostuje mu, kar tiplje, namreč ne le gladko skalo, temveč tudi špranje, skozi katere pa ne sveti dan.

»Zabarikadirani! Ljudje so navalili kamne pred vhod!«

Poizkusi, da bi odstranil zapreke, ko pa uvidi, da je to nemogoče, se hitro vrne. S kolikor mogoče mirnim glasom hoče povedati, kaj se je zgodilo; toda ne posreči se mu popolnoma, vsled notranjega razburjenja se mu trese glas.

Stoječi les na Plešivcu

ki gravitira na Kamnik nudi v prodajo po ofertni licitaciji:

„Uprava Gornjegrajskih posestev ljubljanske škofije v Marjinemgradu“, pošta Mozirje.

Množina bo precej velika, vendar ne bo presegla mase 10.000 kub. metrov.

Točna množina se bo določila šele oblastveno.

Ponudbe naj se pošilja v zaprti kuverti do najkasneje 30. januarja 1926, koje naj vsebujejo:

1. da je kupec za celo množino, ki bo določena;
2. ceno za kub. meter bodisi na vse, ali pa za posredne debelostne razrede;
3. plačilni obroki — garancije — event. predplačila;
4. izjava, da so mu znane uzance, s kojimi gozdarsko osobje imenovane uprave izroča les ter da se bo točno držal navodil in predpisov gozdarskih organov glede načina sečnje.

Uprava „Narodnega Dnevnika“
prodaja makulturni papir
à Din 5.— kg,

Naš nad vse ljubljani soproj, oče, sin, brat in svak

DR. LJUDEVIT PERIČ

nas je v četrtek, dne 21. januarja ob desetih dopoldne v 42. letu svojega, delu in splošnem blagru posvečenega življenja, za vedno ostavil v žalosti in neotolazni tugi.

Pogreb bo v soboto, dne 23. januarja 1926 ob pol štiri popoldne iz hiše žalosti, Miklošičeva cesta št. 16 na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maša zadušnica se bo čitala v cerkvi Marjinemgradu.

V Ljubljani, dne 21. januarja 1926.

Cirila Perič roj. Golja,
v svojem in v imenu vseh sorodnikov.

VINOCET.

kovarna vinskoga kisa, d. z. o. z., Ljubljana, nudi
najkvalitetnejši in najokusnejši namizni kis iz
vinskoga kisa.

Zahtevajte ponudbo!

**Tehnično in higiensko najmoderneje
urejena kisarna v Jugoslaviji.**

Prostori: Ljubljana, Dunajska cesta 12, II. nadstropje.

Naročajte in širite „NARODNI DNEVNIK“!

Kontoristinja

možna vseh pisarniških del išče službe. Gre tudi na deželo ter nekaj mesecev brezplačno. Ponudbe prositi na upravo lista pod: »Natančnec«.

Absolventinja

trgovske šole išče mesta kot praktikantinja. — Ponudbe na upravo lista pod: »Praktikantinja«.

Mlad železniški uradnik

želi lastnega ognjišča. Išče srčkano družico. Gospodične do 20 let naj se javijo pisмено na upravo lista pod »Sreča«.

PREMOG - ČEBIN

Wolfova ulica 1/II. - Telefon 56.

Mesečno sobo

išče mlad gospod Dalmatincec, za takoj. Eventualno tudi s hrano in drugo oskrbo. Ponudbe na upravo »Narodnega Dnevnika« pod značko »Soliden«.

Iščem

svojo mater, Ano Lah, rojeno leta 1877 v Št. Vidu pri Grobeljnu. Okrog 20 let že ne vem nič o njej. Služila je dolgo časa v Gradcu na Gornje Avstrijskem. — Prosim, ako kdo kaj ve o njej, naj to sporoči proti povrnitvi stroškov na upravo »Narodnega Dnevnika«, Ljubljana, Adolf Lah.

Gospodična Joža!

Napak me razumete! O kakem uživanju ni niti govora! Pismo v upravi »Narodnega dnevnika«, pod značko »Sonja« Vam pojasni vse!

Kupi se

dobro ohranjen otroški voziček. Ponudbe na upravo pod »Voziček«.

Mestna občina Ljubljana sporoča pretužno vest, da danes preminul gospod

DR. LJUDEVIT PERIČ

advokat v Ljubljani

kateri je bil med leti 1921 in 1924. dvakrat ljubljanski mestni župan in je blagru naše občine posvečal vse svoje mlade sile.

Pogreb bo v soboto dne 23. januarja 1926 ob pol 4. uri popoldne iz stanovanja Miklošičeva cesta št. 16.

Preblagi pokojnik ostaja našemu mestu v najčastnejšem spominu!

V Ljubljani, dne 21. januarja 1926.